

1. NIVELL CONTEXTUAL

TÍTOL	<i>Carrying</i>
AUTOR	Pepe Espaliú (Còrdova, 1955 – 1993)
ANY	1992
DIMENSIONS	
TÈCNICA	Art d'acció (<i>happening</i>)
LOCALITZACIÓ DE L'OBRA	El <i>Carrying</i> es va fer per primera vegada a Sant Sebastià, el 26 de setembre del 1992 i posteriorment a Madrid, l'1 de desembre del mateix any.
DADES BIOGRÀFIQUES RELLEVANTS	Als vint anys es va traslladar, per estudiar Psicologia, a Barcelona on es va relacionar amb artistes catalans i amb el grup <i>Trama</i>, integrat per José Manuel Broto, G. Tena, Xavier Grau, entre d'altres. Gràcies a una beca es traslladà a París, on assistí als seminaris impartits per Lacan qui definiria el llenguatge de l'inconscient com “el capítol censurat de la història de l'individu”. La influència d'aquest psicoanalista es deixa entreveure en gran part de la seva obra, especialment en els conceptes de gaudi i mancança. Quan va tornar a Espanya, s'establí a Sevilla. En aquesta ciutat va fundar la revista d'art <i>Figura</i>, juntament amb Rafael Agredano i Guillermo Paneque. Fou membre d'un col·lectiu d'artistes que començaren a exposar a la <i>Máquina Española</i>. Vinculat amb aquesta galeria, i amb el seu impulsor José Cobo, Espaliú va començar també a exposar a l'estranger. A finals dels vuitanta, la seva obra va adquirir projecció internacional gràcies a les seves exposicions a la galeria Van Kilmpen d'Amsterdam i a la galeria Brooke Alexander de Nova York (1989), a més de la seva participació a l'Aperto de la Biennal de Venècia (1990) i a Art'22 de Basilea (1991). Va assabentar-se que tenia la SIDA quan vivia a Nova York. Llavors va entrar en contacte amb d'altres malalts i amb col·lectius de voluntaris organitzats per ajudar-los. Tornà a Espanya molt interessat pel vessant polític i social de la malaltia, fet que el va portar a fer servir la paraula per combatre el silenci sobre el tema existent en Espanya. Des d'aquell moment va viure acceleradament, concedint entrevistes a molts mitjans de comunicació per donar suport als malalts de SIDA. La seva obra abasta des de l'escriptura fins el dibuix, l'escultura, instal·lacions i accions. Destaquen les seves exposicions monogràfiques organitzades al Pavelló Mudèjar de Sevilla, a l'ICA (Institute of Contemporary Art de Londres) o en el MNCARS (Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía).
CONTEXT HISTÒRICO-ARTÍSTIC	Pepe Espaliú pertany al grup d'artistes andalusos que va sorgir amb força durant els anys vuitanta i que, per la modernitat dels seus mitjans expressius i la sustentació teòrica de les seves obres, va despertar gran atenció en els circuits internacionals de l'avantguarda artística. La seva obra està vinculada al surrealisme i relacionada amb la literatura d'Artaud, Bataille i Genet. Entre els seus referents plàstics es troben Joan Ponç, Francis Picabia i l'art africà. En la realització de l'acció <i>Carrying</i>, Espaliú va tenir en compte la teoria de

	Joseph Beuys sobre les escultures socials i les seves activitats político-artístiques a Alemanya. També va prendre com a referència la consigna de Beuys que diu: <i>l'única manera de progressar, i potser sanar, és prendre consciència i mostrar les pròpies ferides</i> .
--	---

2. NIVELL FORMAL

DESCRIPCIÓ	Primer a Sant Sebastià, on es va originar el projecte, i després a Madrid, una cadena de ciutadans voluntaris, agrupats en parelles i fent la cadireta de la reina, van transportar un malalt de SIDA, el propi Pepe Espaliú, fins a connectar dos eixos de càrrega simbòlica: la política i l'art. En el cas de Donostia es tractava de transportar-lo des de la seu del Festival de cinema fins a l'Ajuntament de la ciutat, i a Madrid, des de la seu del Congrés dels diputats fins al Museu Reina Sofía.
PAPER DE L'AUTOR	La seva obra gira al voltant de la seva condició d'homosexual, aspecte que s'accentua en el moment que es declara obertament malalt de SIDA. L'artista porta la malaltia a l'àmbit públic, mostrant-la sense cap mena de pudor i, d'aquesta manera, incorpora una nova lectura fins al moment inexistent: la necessitat de reflexionar sobre la dimensió social de la malaltia. Seguint el lema de Beuys, <i>Zeige dein Wunde</i> (mostra les teves ferides), Espaliú es mostra com una persona que transmuta la seva malaltia en una batalla social. Amb el <i>Carrying</i> l'artista vol cridar l'atenció de l'opinió pública sobre les carències i abandonaments que afectaven els malalts de la SIDA a Espanya durant els anys 90, així com de posar en pràctica un art d'implicació social.

3. NIVELL INTERPRETATIU

ELS MATERIALS	La col·laboració ciutadana en la proposta (oberta a qualsevol que volgués participar-hi) jugava un paper fonamental en el desenvolupament de l'acció, ja que no es tractava de vincular-la amb cap col·lectiu específic sinó amb la societat en general. Entre els col·laboradors es trobaven l'escriptor Jesús Ferrero, actors com Bibi Andersen, Rossy de Palma, Marisa Paredes o Juan Echanove, directors de cine com Pedro Almodóvar o la diputada i llavors dona del president del govern Carmen Romero, entre d'altres. Quan la cadena humana va arribar a les portes del Reina Sofía, els esperava la directora, Maria Corral, qui va manifestar: <i>Aquest acte de valentia és per a tots els afectats per la SIDA i per a tota la societat, com a reconeixement del fariseisme en què vivim</i> (tal com va ser publicat al diari <i>El País</i> del dia 2 de desembre del 1992). L'acció va tenir una enorme repercussió mediàtica, com mai havia tingut una manifestació d'art social i va ser portada de la majoria de diaris espanyols a més d'obrir els telenotícies de diferents cadenes de televisió. Amb l'excepció dels Estats Units, amb les intervencions de Gran Fury, no hi ha equivalent a occident pel que fa al ressò que va suscitar aquest exemple d'escultura social. Dies després, un grup d'afectats va reproduir el <i>Carrying</i> a Pamplona i també a Barcelona sorgiren iniciatives similars.
	La cadireta de la reina construïda per les diferents parelles participants apel·lava a l'acte d'amor d'amics, amants i familiars dels malalts de la SIDA com a contrapartida a la falta de mitjans i la desatenció de la sanitat pública.

LES FORMES	com a contrapartida a la falta de mitjans i la desatenció de la sanitat pública en aquell temps. Durant el <i>Carrying</i>, Espaliú anava descalç per indicar que qui realment corria el risc de contraure una malaltia, donada la seva fragilitat, era ell mateix, afectat amb la SIDA i no (com alguns sectors de la població creien) qui estava sa. Els peus descalços eren metàfora de la seva desprotecció i vulnerabilitat per la manca de defenses. Els llocs triats per fer l'acció representaven la política i l'art, i el pont d'unió establert per l'artista evocava la necessitat de conciliació entre ambdós. Va resultar significatiu que, durant l'acció, s'efectués una parada davant del Ministeri de Sanitat, per queixar-se de la falta d'informació rigorosa i la falta d'interès a l'hora d'actuar tant en el camp de la prevenció com en el de la investigació, a més del seu escàs paper clarificador en les campanyes de conscienciació educativa.
CONSIDERACIONS DE L'AUTOR	<i>Agraeixo a la SIDA la tornada impensada a la superfície, ubicant-me per primera vegada en una acció en termes de Realitat. Potser aquesta vegada, i m'és indiferent si resulta ésser l'última, la meva feina d'artista té un sentit ple, una absoluta unió amb un límit existencial que sempre vaig rondar sense conèixer-lo del tot.</i> Fragment del text <i>Retrat de l'artista incurable</i>, escrit per Pepe Espaliú i publicat al diari <i>El País</i> el dia 1 de desembre (dia internacional de la SIDA) del 1992. <i>Si realment l'art pot exercir una funció és precisament aquesta: evidenciar una sèrie de problemes que potser per altres vies és més difícil abordar. Per mi és una exigència avui. Com que se'ns ha ofert una arma, que és l'art, el fet de no utilitzar-la en funció de la urgència que la SIDA significa seria imperdonable.</i> Manifestacions de l'artista publicades a l'article <i>L'art de viure la SIDA</i>, escrit per Fietta Jarque i publicat al diari <i>El País</i>, el 16 de novembre de 1992. <i>És potser l'experiència més intensa que he viscut en la meua vida. Només en condicions com aquella, transportat literalment en braços per una cadena de gent, vaig poder viure allò que sempre havia somiat: "desaparèixer en els altres", una experiència que la filosofia oriental ha tractat moltes vegades, però que molt poques ho ha fet la nostra, l'occidental. Durant el Carrying vaig viure, encara que de forma instantània, fugaç, aquella pèrdua d'identitat, aquell viure en els altres. (...) A partir de la segona part del Carrying vaig començar a no sentir res. Era una espècie d'estat fetal. L'esgotament el vaig sentir després, una vegada acabat l'acte, i va ser encara pitjor l'endemà. Sembla mentida que sigui tan dur que et portin a coll. Però ho és, perquè has d'aguantant-te amb els braços al coll dels que et porten. Potser per a una persona sana no ho sigui, però nosaltres els afectats ho tenim tot menys resistència física. (...) El fet d'haver reduït l'art al circuit exclusiu dels especialistes ha estat un dels grans errors dels 80, s'ha de corregir tornant a fer un art obert, un art que estigui en el món. I per aconseguir-ho, i crear una consciència social envers la SIDA i els seus problemes, és necessari comptar amb els mitjans de comunicació.</i> Manifestacions de l'artista durant l'entrevista realitzada per Carlos Jiménez i publicada a <i>La Vanguardia</i>, el 6 de desembre del 1992.
	<i>Aquest transport evoca el moment en el qual carreguen a Crist crucificat o el passeig triomfal dels toreros sobre les espatlles. (...) Portar, aixecar, portar a coll, carregar a les espatlles, separar-se del terra, treure nos, fer lleuger</i>

CONSIDERACIONS CRÍTIQUES	<i>coll carregar a les espatlles, separar-se del terra, treure pes, fer lleuger. Suportar, portar el pes, la càrrega, ajudar, sofrir. Transportar, portar lluny, desplaçar, viatjar, gaudir, sortir d'un mateix per aconseguir un estat de gràcia, d'alegria. Tots aquests significats estan implícits a tota l'obra de Pepe Espaliú.</i> Adrian Searle: <i>Cómo vivir dos veces</i>, fragment del catàleg del Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofia: <i>Pepe Espaliú</i> (2003), pàg.: 66. <i>Espaliú aborda qüestions de gran importància (l'exclusió social, el desig des d'una òptica psicoanalítica, l'homosexualitat, la solidaritat, el sufisme com a pensament espiritual heterodox) i ho va fer brandant metàfores i imatges on el dogma i les veritats supremes no tenien lloc.</i> Juan Vicente Aliaga: <i>El legado de Pepe Espaliú</i>, fragment del catàleg <i>Pepe Espaliú desde Córdoba</i>, Sala de Exposiciones Vincorsa, Còrdova, gener-març 2007, pàg. 14. <i>Va ser capaç de conjugar l'experiència personal, la imaginació creativa, el coneixement intel·lectual i el compromís social, configurant una estètica que m'atreviria a assenyalar d'existencialista, per la forta càrrega dramàtica, però alhora, contenint una sensibilitat i subtileza que no tenen res a veure amb la brutalitat o la violència descarnada. El despullament obsessiu de les seves obres sembla anar a la recerca d'allò essencial des del dolor contingut, l'angoixa calma i una condició d'exili, d'aïllament –tant al marge dels corrents artístics de moda com pel que fa al rol de marginalitat que comporta la condició de gay.</i> Lola Donaire: <i>Pepe Espaliú: Símbols d'ocupació</i>, a la revista <i>Papers d'Art</i>, gener/febrer/març/abril 97.
--------------------------	--

4. RECURSOS

ON LINE	http://www.accpa.org/numero1/aliaga.htm Text de Juan Vicente Aliaga que analitza en profunditat l'obra de Pepe Espaliú. http://www.masdearte.com/item_artistas.cfm?noticiaid=3707 Nota biogràfica de l'artista. http://es.geocities.com/porandalucia/libro.htm Textos de Pepe Espaliú. http://www.artesur.com/ispana/archivos/000037.php Ressenya a propòsit de l'exposició monogràfica de Pepe Espaliú al MNCARS (Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía) del 14 de gener al 31 de març de 2003. http://www.elpais.com/todo-sobre/persona/Espaliu/Pepe/1260/ Relació d'articles publicats al diari <i>El País</i> sobre Pepe Espaliú, alguns d'ells escrits pel propi artista. http://www.transversalia.net/index.php?option=com_content&task=view&id=48&Itemid=43 Unitat didàctica del projecte Transversalia, entorn virtual d'aprenentatge per a l'educació en valors a través de l'art contemporani, en aquest cas en relació al tema de la SIDA.
	<i>Despertar a la meva habitació.</i> Col·lecció d'Art Contemporani Fundació "La Caixa", Centre Cultural de la Fundació "La Caixa" de Granollers, 18 d'octubre-23 de novembre del 1997.

BIBLIOGRAFIA	Espaliú, Pepe: <i>En estos cinco años (1987-1992)</i>, Estampa Ediciones, Madrid, 1993. Pepe Espaliú. Guillermo Paneque. Galeria Carles Taché, Barcelona, 1988, amb textos de Pepe Espaliú i Guillermo Paneque. Pepe Espaliú. Galeria La Máquina Española, Madrid, 17 de novembre-15 de desembre, 1988, amb text de Stuart Morgan. Pepe Espaliú. Institute of Contemporary Arts, London, 4 de març-17 d'abril, 1994, amb text d'Adrian Searle. Pepe Espaliú 1986-1993. Junta de Andalucía, Pabellón Mudéjar, mayo-junio de 1994, Sevilla, amb textos de Juan Vicente Aliaga i Pepe Espaliú. Jeff Wall, Pepe Espaliú. Espai d'Art Contemporani de Castelló, 1999, amb textos de José Miguel G. Cortés i Miguel Morey. Pepe Espaliú. Museu Nacional Centro de Arte Reina Sofía, 2003, amb textos de Juan Vicente Aliaga, Adrian Searle, Marie-Laure Bernadac i Pepe Espaliú. Pepe Espaliú desde Córdoba. Sala de Exposiciones Vimcorsa. Córdoba, gener-març 2007, amb textos de Juan Vicente Aliaga i Ángel Luis Pérez Villén. Rites of passage. Art for the end of the century. Tate Gallery Publications, 1995, amb textos de Stuart Morgan, Stephen Greenblatt i Frances Morris.
PROCEDÈNCIA DE LA IMATGE	http://www.elpais.com/articulo/arte/Espaliu/vida/metaforas/elpbabart/20030111elpbabart_16/Tes

5. APLICACIONS A L'AULA

PREGUNTES ESPECÍFIQUES DEL GUIÓ DE COMENTARI	- Una cadena humana que transporta un malalt de SIDA (fent la cadireta de la reina) d'un lloc a l'altre pot transmetre cap missatge? - Per què creus que l'artista va descalç? - Què pot significar el fet que el portessin des de la seu del Congrés dels diputats fins el Museu d'Art Reina Sofía, justament el dia 1 de desembre (dia internacional de la SIDA)? - Quina repercussió mediàtica creus que va tenir l'acció?
CONCEPCIÓ DE L'OBRA ARTÍSTICA	OBJECTIUS - Conèixer els conceptes de <i>performance</i> i <i>happening</i>. - Treure l'obra artística del seu context habitual (galeria, museu). - Despertar la consciència social envers la problemàtica de la SIDA. - Afavorir la participació ciutadana en la realització de l'obra. - Considerar el caràcter efímer que pot tenir l'obra.
REALITZACIÓ DE L'OBRA	PROCEDIMENTS - Participació activa dels ciutadans en una obra de conscienciació social. - Utilització del propi cos com a part integrant de l'obra. - Ús de mitjans de documentació gràfica (fotografia, vídeo) per tal d'enregistrar el procés de creació de l'obra d'art efímera. - Realització d'un <i>happening</i>.